

Trhové záhradníčenie

„Trhové záhradníčenie“ je druh poľnohospodárstva, ktoré je v Európe čoraz rozšírenejšie. Koncept je založený na efektívnom využívaní malých plôch pôdy pomocou manuálnej práce a jednoduchých mechanizovaných zariadení. Zameriava sa na dosiahnutie vysokých hektárových výnosov a marketing širokej škály vysoko kvalitných produktov rôznych druhov zeleniny. Hovorili sme s Alfredom Grandom, ktorý prevádzkuje trhovú záhradu približne rok.

Odkiaľ pochádza trhové záhradníčenie?

„V 50. a 60. rokoch sa farmy čoraz viac rozširovali zavedením strojov a minerálnych hnojív. Nakoľko to súviselo so špecializáciou fariem na jeden alebo niekoľko produktov, už nebolo viacej také jednoduché predávať priamo spotrebiteľom, pretože tí často hľadajú širšiu škálu výrobkov. A tak pribudli sprostredkovatelia a zvýšila sa konkurencia.

Trhové záhradníčenie je o prehodnotení tradičných metód poľnohospodárskej výroby, o ich zdokonalení v závislosti na nedávnych výsledkoch výskumu a zdieľaní aktuálnych praktických poznatkov. Zameriava sa na životné prostredie, blahobyt poľnohospodárov a ich príjem. Boli sme svedkami toho, ako sa za posledných 10 rokov na vynorili trhové záhrady, či už v Severnej Amerike, ale aj v Európe - na okraji veľkých miest.“

Ako trhové záhradníčenie funguje?

„Trhové záhradníčenie je inovatívne záhradníctvo, ktoré sa vykonáva v menšom rozsahu. Uplatňuje biologicky intenzívnu metódu, čo znamená vysokú intenzitu, vysokú rotáciu a širokú škálu plodín. Cieľom je vyrábať nepretržite, od čo najskoršieho obdobia na jar až do neskorej jesene. Ideálne (pokiaľ je to možné) pestovať po celý rok. Ide v ňom tiež o optimalizáciu

obrábania malých plôch takým spôsobom, aby bola dosiahnutá ich maximálna možná produktivita, aká sa dá prirodzene dosiahnuť. Je to veľmi intenzívny spôsob výroby, dnes zbierate šalát a zajtra znovu ďalší zasadíte (ktorý je už 20 dní starý)! Odhadovaný obrat je v skutočnosti 200-krát vyšší (v EUR/ hektár) ako pri pestovaní pšenice. Tento vyšší obrat a priamy predaj umožňuje poľnohospodárom zvyšovať ich počet zamestnancov - a prácu je možné vykonávať manuálne, čím sa odstráni potreba chemických vstupov a ťažkých mechanizmov.“

Povedzte nám niečo o svojej trhovej záhrade

„Vlani sme založili našu trhovú záhradu ako súčasť Veľkej farmy (Rakúsko), ktorá je výskumnou a demonštračnou farmou. Na jedinom hektári pôdy pestujeme 40 - 50 plodín a každý týždeň dodávame 150 zeleninových debničiek. Kapacitu vieme zvýšiť na 250 debničiek. V najbližších rokoch sa chystáme predstaviť niekoľko nových produktov v našom sortimente vrátane ovocia a bobúľ z agrolesníckeho okolia našej trhovej záhrady.

Záhony sú široké 75 cm a sú medzi nimi priechody široké 45 cm, takže sa dajú ľahko ručne obrábať z oboch strán. Na trhu vidíme špecifické mechanické zariadenia, ktoré sú prispôbené tejto veľkosti záhonu. Sme ekologická farma využívajúca agroekologické

metódy a chceme uplatňovať nulovú stratégiu pesticídov, nepoužívať ani prípravky na ochranu rastlín povolené v rámci ekologickej certifikácie. Práca je intenzívna a vyžaduje veľa know-how od poľnohospodára a personálu. Máme 6 zamestnancov, celkovo sú zamestnaní na 3,5 úväzku.

V pondelok vždy zasielame zákazníkom e-mail s informáciami o tom, čo tento týždeň dostanú vo svojej debničke, spolu s receptom pre inšpiráciu. Pomocou Facebooku hovoríme o trhovom záhradníčení. Sme plne produkčná jednotka a zároveň výskumná stanica a demonštračná farma. Musíme ešte veľa vecí vyhodnotiť a zlepšovať sa a chceme pomáhať pri podpore ďalšieho rozvoja a šírenia tejto koncepcie.”

Aké sú hlavné výhody?

„Trhové záhradníčenie má pre spotrebiteľov veľa zdravotných výhod: zdravé, čerstvé a ekologické výrobky. Existujú prínosy pre zmierňovanie zmeny podnebia, biodiverzitu, regeneráciu pôdy. Prispieva tiež k miestnej ekonomike, znižuje potrebu importu a decentralizovaný systém znamená, že ak dôjde ku kolapsu jedného podniku, nemá to vplyv na ostatných a systém je odolný, keď čelí mnohým výzvam - ekonomickým alebo environmentálnym. Pôda je pre poľnohospodárov prístupnejšia, pretože na prácu potrebujete len veľmi malú plochu. Je to tiež ziskový systém, ako som už spomínal. Dopyt po udržateľných, zdravých a miestnych potravinách sa neustále zvyšuje a hlavne mladí ľudia majú o túto metódu veľký záujem. Trhové záhradníčenie vytvára požadované pracovné miesta vo vidieckych oblastiach. Tiež sa ukázalo, že je reálnou odpoveďou na krízu Covid-19, pokiaľ ide o zásobovanie európskych občanov miestnou zeleninou. Produkuje zdravé jedlo, je to decentralizovaný výrobný systém s vysokým počtom malých jednotiek a nepotrebuje priemysel, dopravu a maloobchodníkov. Všetky tieto výhody robia trhové záhradníctvo prirodzene odolným!”

Aké sú výzvy?

„Záhradkári využívajú tradičné znalosti a praktické skúsenosti spojené s moderným know-how. Získanie týchto vedomostí trvá dlho a školy / univerzity v Európe ich zatiaľ nevyučujú. Existuje obrovský dopyt po ďalšom výskume výroby, regenerácie pôd, ochrany rastlín a hnojenia, ale aj marketingu, distribúcie alebo obchodu. Mladí ľudia, ktorí často pochádzajú z

rôznych odvetví, potrebujú zdroje, z ktorých nájdú odpovede na množstvo svojich otázok. Podpora začínajúcich spoločností informáciami a financiami je nevyhnutná, ak chceme mať založené sľubné výrobné systémy v celej Európe i mimo nej.”

Čo bude ďalej v oblasti trhového záhradníčenia?

„Trhové záhradníčenie je stále iba malou časťou, a preto by sme informácie o ňom chceli šíriť. Spolupracujeme s univerzitami a inými trhovými záhradami na zvýšení a zdieľaní poznatkov. Chodí k nám veľa návštevníkov, sú tu výskumníci, poľnohospodári a tiež spotrebiteľia, ktorí chcú vidieť, ako sa produkty pestujú. Bolo by skvelé vytvárať prepojenia medzi trhovými záhradami, zdieľať know-how alebo dokonca produkty, ak je ich prebytok. Zúčastnili sme sa už niekoľkých konferencií o záhradníctve, píšeme články pre tlač a sociálne médiá. Chceli by sme vyskúšať a zahrnúť záhradnícke trhy do učebných osnov pre poľnohospodársku prax v Európe. Našou spoločnou víziou je mať do roku 2035 v prevádzke trhové záhrady v každej veľkej dedine v Európe. To nám zaistí trvalé dodávky potravín a miestnu ekologickú zeleninu každému občanovi v Európe.

Podľa mňa to nie je len o jedle, ale aj o udržiavaní planéty v stave, ktorý umožňuje budúcim generáciám žiť lepší život a mať tak peknú planétu pre život. Spôsob, ako k tomu môžeme prispieť, je začať v malom rozsahu, a toto je možné práve trhovým záhradníčením!”

Projekt:

https://ec.europa.eu/eip/agriculture/sites/agri-eip/files/field_core_attachments/eip_agri_nw_market_gardening_16062020.pdf

Informácie o projekte a kontakt:

Mail: grandgarten@grandfarm.at

Web stránka:

<https://grandfarm.at/grand-garten-home/?lang=en>

Facebook: <https://www.facebook.com/GRAND-GARTEN106760180726484/>

Video: https://youtu.be/ZYON_aPSRqI

Neprešlo jazykovou úpravou.

Preložila Ing. Anna Košíková, PhD.